



T.C.  
TIRE  
BELEDİYESİ

T.C. Tire Belediyesi

# Bülteni

Ayda bir yayımlanır.

Tarih: 10 Kasım 2020 - Sayı: 219 - Yıl: 7 Ücretsizdir.

*“Beni görmek demek  
mutlaka yüzümü  
görmek demek değildir.  
Benim fikirlerimi,  
benim duygularımı  
anlıyorsanız ve  
hissediyorsanız,  
bu kâfidir.”*

*H. Öztürk*

**.. FİKİRLER  
ÖLMEZ**

*Saygı, sevgi ve özlemle anıyoruz.*

AZ ZAMANDA  
ÇOK BÜYÜK İŞLER YAPAN BİR DAHİ:

# MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

KRONOLOJİSİ (1881-1938)



1881

Ali Rıza Efendi ile Zübeyde Hanım'ın 'MUSTAFA' adını verdikleri çocukları, Selanik'teki Kasımiye Mahallesi, İslahane Caddesi'nde bulunan iki katlı pembe evde dünyaya geldi.

1888-1893

Mustafa çok kısa bir süre Mahalle Mektebi'nde okudu, ardından da modern eğitim veren Şemsi Efendi Mektebi'ni bitirdi. Babası ölünce annesi ile dayısının çalıştığı çiftliğe gitti. Daha sonra annesiyle, Selanik'te oturan teyzesinin yanına döndü. Burada kısa bir süre Mülkiye Hazırlık Mektebi'nde okudu.

1893

Mustafa, Selanik Askeri Rüştüyesi'ne girdi. Sınıfta aynı adı taşıyan Matematik Öğretmeni Mustafa, sınıf birincisi olan Mustafa'nın adını "Mustafa Kemal" olarak değiştirdi.

1895

Mustafa Kemal, Manastır'daki Askerî Liseye başladı.

13 MART 1899

Mustafa Kemal, İstanbul'da Harp Okulu'nun hazırlık sınıfına başladı.

10 ŞUBAT 1902

Mustafa Kemal, Harp Okulu'ndan mezun oldu. Ardından Harp Akademisi'ne devam etti. Kurmay Okulu'nda öğrenci iken tarihe merak saldı. Aynı günlerde kimi arkadaşlarıyla birlikte el yazısı bir dergi çıkardı.

11 OCAK 1905

Mustafa Kemal, Harp Akademisi'nden 'Kurmay Yüzbaşı' olarak mezun oldu ve Şam'da bulunan Beşinci Ordu'da görev almak üzere Şam'a gönderildi.

EKİM 1906

Mustafa Kemal ve arkadaşları Şam'da 'Vatan ve Hürriyet' adıyla gizli bir dernek kurdu.





EYLÜL 1907

Mustafa Kemal, Üçüncü Ordu'ya tayin edildi ve Selanik'e gönderildi.

1910

Mustafa Kemal, Arnavutluk İsyanı'nın bastırılmasında 'Kurmay Başkan' olarak görev yaptı. Aynı yıl içinde, Picardie Manevraları'nı izlemek üzere bir askeri heyetle Fransa'ya gitti.

13 EYLÜL 1911

Mustafa Kemal, İstanbul'daki Genelkurmay Karargâhı'nda görevlendirildi.

5 EKİM 1911

Mustafa Kemal, Trablusgarp Savaşı sırasında, Tobruk'ta ve Derne'de, İtalyanlar'a karşı savunma savaşlarına katıldı.

27 KASIM 1911

Mustafa Kemal, Trablusgarp'ta bulunduğu sırada binbaşılığa terfi etti.

9 OCAK 1912

Mustafa Kemal, Trablusgarp Savaşı'nda, Tobruk Saldırısı'nı başarıyla yürüttü.

27 EKİM 1913

Mustafa Kemal Bulgaristan-Sofya'ya 'Askeri Ataşe' olarak atandı.

1 MART 1914

Mustafa Kemal, yarbaylığa terfi etti.

25 NİSAN 1915

I. Dünya Savaşı sırasında, İtilaf Devletleri Çanakkale Cephesi'ndeki Arıburnu'na çıkartma yaptı. Mustafa Kemal komutasındaki Türk birlikleri, Arıburnu'nda çıkarma yapan İngiliz ve Anzaklar'ın saldırılarını durdurdu.

1 HAZİRAN 1915

Mustafa Kemal, albaylığa terfi etti.

9 AĞUSTOS 1915

Mustafa Kemal, 'Anafartalar Grup Kumandanlığı'na getirildi. 10 Ağustos'ta düşmanı yenilgiye uğrattı.

17 AĞUSTOS 1915

Mustafa Kemal, Kireçtepe Zaferi'ni kazandı.

21 AĞUSTOS 1915

Mustafa Kemal, İkinci Anafartalar Zaferi'ni kazandı.

5 TEMMUZ 1917

Mustafa Kemal, 'Yedinci Ordu Kumandanlığı'na atandı.

1 NİSAN 1916

Mustafa Kemal, tuğgeneralliğe terfi etti.

6-7 AĞUSTOS 1916

Mustafa Kemal Paşa, Bitlis ve Muş'u Ruslar'dan geri aldı.

16 AĞUSTOS 1918

Mustafa Kemal Paşa, Yedinci Ordu Kumandanı olarak düşmana karşı Halep'in kuzeyinde bir savunma hattı kurdu.

31 EKİM 1918

Mustafa Kemal Paşa, 'Yıldırım Orduları Grup Kumandanı' oldu.

21 KASIM 1918

Mustafa Kemal Paşa, Ali Fethi (Okyar) Bey'le birlikte, İstanbul'da, Minber Gazetesi'ni çıkarttı.

30 NİSAN 1919

Mustafa Kemal Paşa, Erzurum'da bulunan Dokuzuncu Ordu'ya, geniş yetkilerle 'Müfettiş' olarak atandı.



19 MAYIS 1919

Mustafa Kemal Paşa, Samsun'a çıktı.

28 MAYIS 1919

Mustafa Kemal Paşa, Havza'da yayınladığı genelge ile Kurtuluş Savaşı'nı başlattı.

21/22 HAZİRAN 1919

Mustafa Kemal Paşa, Amasya'da 'Amasya Genelgesi'ni yayınladı.

8 TEMMUZ 1919

Mustafa Kemal Paşa, çok sevdiği askerlik mesleğinden istifa etti. Türk ulusuna mensup bir kişi olarak vatani ve ulusu kurtarmak için çalışmalarına başladığını açıkladı.

23 TEMMUZ 1919

Mustafa Kemal Paşa, Erzurum Kongresi'nde, 'Temsil Heyeti Başkanlığı'na seçildi.

4 EYLÜL 1919

Mustafa Kemal Paşa, 'Sivas Kongresi Başkanlığı'na seçildi.

11 EYLÜL 1919

Mustafa Kemal, 'Anadolu ve Rumeli Müdâfaa-i Hukuk Cemiyeti Temsil Heyeti Başkanlığı'na seçildi.

27 ARALIK 1919

Mustafa Kemal Paşa, Temsil Heyeti ile Sivas üzerinden Ankara'ya geldi.

28 ARALIK 1919

Mustafa Kemal Paşa, Ankaralılar'a yaptığı konuşmada: "*Vatani düşman istilasından mutlaka kurtaracağız. Fakat vazifemiz bununla bitmeyecektir. Medenî milletler arasında yerimizi alacağız.*" dedi.

23 NİSAN 1920

Mustafa Kemal Paşa, Ankara'da, Hacı Bayram Camii'nde kılınan Cuma namazından sonra Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni açtı.

24 NİSAN 1920

Mustafa Kemal Paşa, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na seçildi.

24 MAYIS 1920

Mustafa Kemal Paşa, İstanbul'da toplanan bir Divan-ı Harp tarafından idam cezasına çarptırıldı. Bu karar, Padişah tarafından onaylandı.

10 OCAK 1921

Yunanlılar'la yapılan Birinci İnönü Savaşı'nda, Mustafa Kemal Paşa, Garp Cephesi Kumandanı İsmet Paşa'ya çektiği telgrafta: "*Bu başarının kutsal topraklarımızı düşman istilasından tamamıyla kurtaracak olan kesin zafere bir hayırlı başlangıç olmasını Allah'tan dilerim.*" dedi.

1 NİSAN 1921

Yunanlılar'a karşı İkinci İnönü Zaferi kazanıldı. Mustafa Kemal Paşa, İsmet Paşa'ya çektiği telgrafta: "*Siz orada yalnız düşmanı değil, milletin makûs talihini de yendiniz.*" diyordu.

10 MAYIS 1921

Mustafa Kemal Paşa'nın önerisiyle, TBMM'de 'Anadolu ve Rumeli Müdâfaa-i Hukuk Grubu' kuruldu. Mustafa Kemal Paşa, bu grubun başkanlığına seçildi.

5 AĞUSTOS 1921

TBMM tarafından, geniş yetkilerle ve üç aylık süre ile Mustafa Kemal Paşa'ya 'Başkumandanlık' yetkisi verildi.



**23 AĞUSTOS 1921**

22 gün ve 22 gece süren Sakarya Meydan Savaşı başladı. Başkumandan Mustafa Kemal Paşa, Türk ordusuna şu emri verdi: *"Hattı müdafaa yoktur, sathı müdafaa vardır. O satıh, bütün vatandır. Vatanın her karış toprağı, vatandaşın kanıyla ıslanmadıkça, terk olunamaz."*

**19 EYLÜL 1921**

Mustafa Kemal Paşa'ya TBMM tarafından "Mareşal ve Gazi" unvanı verildi.

**26 AĞUSTOS 1922**

Mustafa Kemal Paşa, Büyük Taarruz'u, Afyon-Kocatepe'den, saat 05.30'da, topçu ateşiyle başlattı.

**30 AĞUSTOS 1922**

Mustafa Kemal Paşa, Dumlupınar'da, Başkumandanlık Meydan Savaşı'nı kazanarak Yunan ordusunu kesin yenilgiye uğrattı. .

**1 EYLÜL 1922**

Başkumandan Mustafa Kemal Paşa, Türk ordusunun kahraman askerlerine tarihi emrini verdi: *"Ordular! İlk hedefiniz Akdeniz'dir, ileri!"*

**10 EYLÜL 1922**

Mustafa Kemal Paşa, İzmir'e girdi.

**1 KASIM 1922**

Mustafa Kemal Paşa'nın emriyle, TBMM tarafından saltanat kaldırıldı.

**14 OCAK 1923**

Mustafa Kemal Paşa'nın annesi Zübeyde Hanım, İzmir'de vefat etti.

**20 OCAK 1923**

Mustafa Kemal Paşa, Latife Hanım'la evlendi. (5 Ağustos 1925 günü boşanarak ayrıldılar.)

**17 ŞUBAT 1923**

Mustafa Kemal Paşa'nın emriyle, İzmir'de 'Türkiye İktisat Kongresi' toplandı.

**29 EKİM 1923**

Cumhuriyet ilan edildi. Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Gazi Mustafa Kemal, meclisin gizli oylamasında, oybirliği ile ülkemizin ilk Cumhurbaşkanı seçildi.

**27 AĞUSTOS 1925**

Cumhurbaşkanı Gazi Mustafa Kemal, şapka ile İnebolu Türk Ocağı'na geldi. Kastamonu gezisi boyunca giysi yeniliği hakkında konferanslar verdi, toplantılar yaptı.

**15 HAZİRAN 1926**

Gazi Mustafa Kemal'e, İzmir'de suikast düzenlenmek istendi. Eylemi planlayanlar yakalanarak idam edildi. Bu üzücü olaydan sonra Gazi Mustafa Kemal, Türk Ulusu'na yayınladığı bir duyuruda şöyle dedi: *"Benim naçiz vücudum bir gün elbet toprak olacaktır; fakat Türkiye Cumhuriyeti ilelebet payidar kalacaktır."*

**15/20 EKİM 1927**

Cumhurbaşkanı Gazi Mustafa Kemal, Büyük Söylev'ini (Nutuk) okudu.

**1 KASIM 1927**

Gazi Mustafa Kemal, ikinci kez Cumhurbaşkanı seçildi.

**12 NİSAN 1931**

Cumhurbaşkanı Gazi Mustafa Kemal'in emriyle 'Türk Tarih Kurumu' kuruldu.

**15 NİSAN 1931**

Gazi Mustafa Kemal, üçüncü kez Cumhurbaşkanı seçildi.

**12 TEMMUZ 1932**

Cumhurbaşkanı Gazi Mustafa Kemal'in emriyle 'Türk Dil Kurumu' kuruldu.

**29 EKİM 1933**

Cumhurbaşkanı Gazi Mustafa Kemal, Cumhuriyet'in onuncu yıl dönümü törenlerinde 'Onuncu Yıl Söylevi'ni okudu. Bu söylevinin bir yerinde şöyle dedi: *"Türklüğün unutulmuş büyük medenî vasfı ve büyük medenî kabiliyeti bundan sonraki inkişafıyla, geleceğin yüksek medeniyet ufkundan yeni bir güneş gibi doğacaktır. Ne mutlu Türküm diyene!"*

**24 KASIM 1934**

Gazi Mustafa Kemal'e, TBMM'nin çıkardığı bir yasa ile 'ATATÜRK' soyadı verildi.

**11 ARALIK 1935**

Atatürk, Siyasal Bilgiler Fakültesi'nin kuruluş yıldönümü nedeniyle yapılan törene gönderdiği kutlama yazısında şöyle dedi: *"Yüksek Türk! Senin için yüksekliğin hududu yoktur, işte parola budur!..."*

**11 HAZİRAN 1937**

Atatürk, Trabzon'dan, Cumhuriyet Hükümeti'ne, bütün çiftliklerini ve mallarını Türk Ulusu'na bağışladığını bildirdi.

**28/29 EKİM 1937**

Atatürk, son kez, Ankara'da Cumhuriyet Bayramı törenlerine katıldı.

**19 MAYIS 1938**

Atatürk, son kez, 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı gösterilerini izledi. Hasta olmasına rağmen Hatay sorunuyla ilgili güney gezisine çıktı.

**17 EKİM 1938**

Atatürk, yakalandığı hastalıktan kurtulamayarak ilk komaya girdi.

**29 EKİM 1938**

Atatürk'ün bulunamadığı Cumhuriyet Bayramı büyük bir üzüntü içinde kutlandı. Atatürk, Cumhuriyet'in 15. yıl dönümü nedeniyle, hasta yatağından Türk Ordusu'na yayınladığı son bildiriye şöyle dedi: *"Zaferleri ve mazisi insanlık tarihi ile başlayan, her zaman zaferle beraber medeniyet ışıklarını taşıyan Kahraman Türk Ordusu, Türk vatanının ve Türklük dünyasının şan ve şerefini, iç ve dış her türlü tehlikelere karşı korumaktan ibaret olan görevini her an yapmaya hazır ve amade olduğuna benim ve büyük milletimizin tam bir inan itimatınız vardır."*

**10 KASIM 1938**

Saat dokuzu beş geç, Türk Ulusu'nun yetiştirdiği en büyük Türk, son nefesini vererek hayattan ayrıldı.

**21 KASIM 1938**

Ulu Önder Atatürk'ün tabutu, geçici olarak Etnografya Müzesi'ne kondu.

**10 KASIM 1953**

Ulu Önderimiz'in tabutu, yapılan büyük bir törenle, ebedi istirahatgâhı olan Anıtkabir'e kaldırıldı.





Atatürk'ün boyu 1.74'tü. Hayatının son yıllarına kadar 76 kiloydu. Fakat hastalığının ağırlaştığı dönemlerde 46 kiloya kadar düşmüştü. 43 numara siyah rujan ayakkabı giyerdi. Hayatının her döneminde şık olmaya özen göstermişti. Savaş meydanlarında çektiği fotoğraflarda dahi oldukça şık ve temiz görünmektedir. Hayatı boyunca hep beyaz gömlek giymişti. Gömlekleri ilk yıllarda İsviçre'de özel olarak dikilirdi. Fakat daha sonra, yerli malı kampanyasına öncülük etmek için giysilerini Ankara'da bir terziye diktirmeye başladı. Kıyafetlerinin modellerini de kendisi çizirdi.

Atatürk'ün düzen takıntısı vardı. Gittiği her yerde eğri duran eşyaları düzeltirdi.

En sevdiği yemek, belki biraz da yatılı okulda kaldığı dönemlerin alışkanlığı ile kuru fasulye ve pilavdı. Tatlıyla pek arası yoktu ancak canı tatlı istediğinde gül reçeli yemeyi çok severdi.



Atatürk hayvanları çok severdi. Özellikle de atlara büyük ilgisi vardı. Bir gün yeni doğmuş bir tay ile annesini, misafirlerin görebilmesi için Çankaya Köşkü'nün salonuna getirmişti. Atlardan sonra ev sevdiği hayvan ise köpeklerdi. Fox adını verdiği köpeği yatağının ucunda uyurdu. Kuşları da çok severdi. Çankaya Köşkü'nde özel bir bakıcının ilgilendiği güvercinliğinde güvercin beslerdi.

Atatürk çocukları çok severdi. Bu nedenle yaşamı boyunca pek çok çocuğu himaye etmiş, bazılarını da evlat edinmişti. Nebile, Rukiye, Zehra, Sabiha Gökçen, Ülkü isimli kızları; Mustafa, Abdürrahim ve İhsan isimli de manevi erkek evlatları vardı. Onların eğitimleriyle bizzat ilgilenen Atatürk için yaşamının sonlarındaki en büyük mutluluk kaynağı Ülkü olmuştu. Küçük Ülkü'yü yanından ayırmayan Ulu Önder, çok sevdiği evladını son kez 1938 yılının Ekim ayında görmüştü. O gün, Ülkü, "Atatürkcüğüm, yine geleceğim" demiş ancak ne yazık ki Ata'sını son kez görmüştü.



Atatürk, ata binmeyi çok sever, güreşleri de severek izlerdi. Askerlerin arasından pehlivan olanları Köşk'e çağırır ve güreş tuttururdu. Ayrıca kürek yarışlarına da özel ilgisi vardı. Ömrünün son yıllarında Florya sahillerini keşfetmiş ve orada denize girmeyi, halkla birlikte plajda olmayı alışkanlık haline getirmişti. Özel ilgi alanlarından biri de bilardoydu. Atatürk, Türk milletinin sporda izleyici olmasından ziyade aktif spor yapmanı istiyordu. Bu nedenle yabancı ülkelerin, spor eğitimine yönelik programlarını inceleyerek, Türk okullarında uygulanmasını sağlamıştı. Sporun, ülkenin tanıtımında etkili bir propaganda aracı olduğunu bildiği için yurt dışına, yetiştirilmek üzere öğrenciler göndermişti. Yönlendirmesiyle, Halkevleri'nin spor kolları aracılığıyla, bir yandan milli sporumuz güreş ve cirit gibi sporlar yapılırken bir yandan da gençlerin voleybol, futbol ve jimnastikle tanışmasını hedeflemişti.



Atatürk müzik ve dansı çok severdi. Türk müziğinden hoşlanır, Rumeli türkülerini keyifle dinler, bazen eşlik de ederdi. Çankaya Köşkü'ndeki toplantılara değerli ses sanatkârlarını davet ederdi.

Atatürk'ün çocukluk yıllarından beri dansa ilgi duyduğu bilinmektedir. Selanik Rüştüyesi'nde okurken, arkadaşı Fuat Bulca aracılığıyla tanıştığı Halil Bey'in dans salonunda, zamanın moda dansları olan vals ve polka dersler alan Atatürk, bu sayede çok sevdiği dansları öğrenmeye başlamıştı. Batı danslarının yanı sıra Türk folklorunda zeybeği çok sever, çok keyiflendiği bazı toplantılarda zeybek oynardı. Atatürk'ün yurt içi gezileri dolayısıyla İzmir'de bulunduğu sırada, İzmir Kız Lisesi'nde düzenlenen bir merasimde, Selim Sırrı (Tarcan) Bey, kendisine eşlik eden Mualla Hanım'a birlikte zeybek oynamış, Ulu Önder de bu dansı çok beğenmişti.



Cumhuriyet'in ilk yıllarından itibaren, Atatürk'ün talimatıyla resim ve heykel sanatına büyük önem verilmişti. Özellikle toplumun heykelle ilgisini arttırmak için şehir meydanlarına, Kurtuluş Savaşı kahramanlarının tasvir edildiği heykeller yapılmıştı.



Atatürk, tiyatro sanatına büyük önem vermiş ve Cumhuriyet'in ilk yıllarından itibaren pek çok tiyatro sanatçısını himaye etmiştir. 1927 yılında, Çankaya Köşkü'nde verilen bir şölende, o sırada Ankara'da olan İstanbul Şehir Tiyatrosu sanatçılarına da davet etmiş ve sofrasında, şu cümleleri kurmuştu:

"Hepiniz milletvekili olabilirsiniz. Bakan olabilirsiniz. Hatta cumhurbaşkanı olabilirsiniz. Fakat sanatçı olamazsınız. Hayatlarını büyük bir sanata veren bu çocukları sevelim."

Atatürk döneminde, tiyatro sanatının gelişmesi için Halkevleri'nin tiyatro kolları yoğun çaba sarf etmiş, Ankara'dan gönderilen tiyatro oyunlarının konuları özel seçilmiş ve böylelikle halkın bilinçlenmesi sağlanmıştı.



Atatürk'ün savaş yaverlerinden Şükrü Tezer, Ulu Önder'in Çankaya Köşkü'nde kurduduğu sofralar hakkında şunları söylemektedir:

"Çoğu geceler bilim adamları hazırladıkları raporları okur, konferanslar verirler, bunlar üzerinde tartışılırdı. Bazen yabancı uzmanların görüşleri alınır; gündeme göre yöneticiler, eğitimciler, sanatçılar, askerler, hatta din adamları davetliler arasında yer alırlardı. O sofralarda geçirilen saatler Atatürk için mutluluktandı; bilim ve sanat adamlarıyla sürdürdüğü tartışmalar, kendi deyimiyle 'ruhun yegâne gıdası' idi. Oraya çağrılan herkes düşüncelerini özgürce açıklar, bir yandan notlar alınır, belgeler, bilgiler getirilir, gece yarısı uzmanlar çağrılırdı. Bir bakıma devrimlerin ana dokusu orada işlenir, bütün yeniliklerin ön çalışmaları orada yapılırdı."





Atatürk "Cebimdeki iki kuruştan birini eğer kitaplara vermeseydim, bugün yapabildiğim işlerin hiçbirini yapamazdım" diyecek kadar okumayı seven bir şahsiyetti. Atatürk aldığı kitapları çok dikkatle okur, altlarını çizer, yanlarına notlar alırdı. Bu nedenle 4.289 kitaptan oluşan bir kitaplık oluşturmuştu.

Atatürk'ün en sevdiği kitap Reşat Nuri Güntekin'in 'Çalılıkuşu' adlı eseri idi. Her gün rastgele bir sayfasını açar ve okurdu. Savaş meydanlarında dahi kitap okuyan Atatürk'ün yazmış olduğu kitaplardan bazılarının isimleri şunlardır:

Takımın Muharebe Talimi (1908), Cumalı Ordugâhı-Süvari: Bölük-Alay-Liva Talim ve Manevraları (1909), Tâbiye ve Tatbikat Seyahati (1911), Bölüğün Muharebe Talimi (1912), Zabit ve Kumandan ile Hasbihal (1918), Nutuk (1927), Vatandaş İçin Medeni Bilgiler (1930), Geometri (1937).

T.C. TİRE BELEDİYESİ BÜLTENİ | Ücretsizdir. Para ile satılamaz.

Tarih: 10 Kasım 2020 - Sayı: 219 - Yıl: 7

**İmtiyaz Sahibi:**

T.C. Tire Belediyesi Adına  
T.C. Tire Belediye Başkanı Salih Atakan DURAN

**Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:**

T.C. Tire Belediye Başkan Yardımcısı  
Halil Doğukan EROĞLU

**Editör**

Duygu HAZIROL

**Haber Sorumlusu**

Şeref ŞENKİ

**Redaksiyon**

Ali ÖZÇELİK

**Dizgi-Tasarım**

Anıl ERTAN

**İdare Adresi:**

T.C. Tire Belediyesi  
Cumhuriyet Mh. 29 Ekim Cd.  
No:19 TİRE / İZMİR  
Telefon: 0232 512 33 21 (141)

**Baskı:**

Kanyılmaz Matbaacılık  
Kağıt Ambalaj San. Tic. Ltd. Şti.  
Adres: Meriç Mah. 5609 Sok.13 Bornova, İZMİR  
Tel: 0232 449 14 43

**Yayın Türü:** Yerel Süreli Yayın (Ayda bir yayımlanır).

ATATÜRK'ÜN VEFATININ ARDINDAN

## Dünya Basını Ne Yazdı?

Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün vefatı, Türkiye'de tarifi imkânsız bir kedere sebep olmuş, kurtarıcısını ve ebedi önderini kaybeden Türk milletinin yaşadığı bu derin acı da dünya basınında fazlasıyla yankı uyandırmıştı. Zira Atatürk'ün bağımsızlık mücadelemizdeki liderliği ve öncülük ettiği devrimler pek çok ulusa ilham olmuş, bu yönüyle Ulu Önder de yirminci yüzyıl dünya tarihini şekillendiren en önemli isimlerden biri haline gelmişti. Mustafa Kemal Atatürk'ün vefatı hakkında, dönemin gazete ve dergilerinde yer alan bazı ifadeler şunlardı:



"Babamızı kaybettik. Büyük Şefimiz Atatürk, dün sabah hayata gözlerini yumdu... Ölüm denilen zalim kuvvet, içimizden en büyüğümüzü, en çok sevdiğimizi de aldı."

*Tan / Türkiye*



"Halk yas tutuyor. Askeri kahraman Atatürk devleşen bir devlet yarattı."

*The New York Times / ABD*



"O, Türkiye'nin önceki kuşaklarından hiç birine nasip olmayan özgürlük ve güven dolu bir hayat sağladı. Başarıları Türkiye'nin Avrupa devleti olmasını sağladı, yakın doğunun tarihini değiştirdi."

*The Times Gazetesi / Birleşik Krallık*



"Türkiye'nin uluslararası ünü, prestij ve otoritesi durmaksızın yükselmiştir. Milletine bu kadar az zamanda, bu ölçüde hizmet edebilen tek devlet adamı Atatürk'tür."

*La Libre Belgique / Fransa*



"Türk halkı, Mustafa Kemal'in ölümüyle, bugün sahip olduğu her şeye minnettar olduğu adamı kaybetti... O, her yönüyle yeni bir Türkiye ortaya çıkardı."

*Frankfurter Zeitung / Almanya*



"Atatürk, yirminci yüzyılın en büyük mucizesidir."

*National Tidence / Danimarka*



"Atatürk, başı dumanlı doruklarda yüce bir dağ tepesidir. Siz ona yaklaştıkça o yükselir ve aranızdaki mesafe sonsuza değin aynı kalır. Devirlerinde büyük gözükken, zamanla küçülen benzerlerinden farkı budur ve böyle kalacaktır."

*Arriba / Portekiz*



"Türk halkı, kurtarıcısını ve babasını kaybetti."

*Neue Freie Presse / Avusturya*



"Yüzyılımızda, 'olmayacak hiçbir şey yoktur' şeklindeki tarihi gerçeği ispatlayan ilk adam olmuştur."

*Rendelet / Macaristan*



"Bir milleti, uçurumun kenarından sarsılmaz azmiyle kurtaran, kuvvetlendiren, yükselten yöneticiler arasında Atatürk, en birincisidir."

*Timpul / Romanya*



"Bir insana ölümünden sonra bu derece sevgi ve yas gösterileri yapılması milletler tarihinde az görülen şeylerdendir."

*Athinaika / Yunanistan*



"İslam dünyasının büyük insan yetiştirme gücünü yitirdiğini öne sürenler, Atatürk'ü hatırlamalı ve utanmalıdırlar."

*Tahrán / İran*



"Şaşırtıcı ve çekici bir kişi. Asker olarak büyük, fakat devlet adamı olarak daha büyük."

*The Japan Times / Japonya*



Atatürk'ün ilk hastalık belirtisi 1937 yılında ortaya çıkmıştı. 1938 yılı başlarında, Yalova'da bulunduğu sırada, ciddi olarak hastalanmış, buradaki tedavisi olumlu sonuç verse de tamamen iyileşmeden Ankara'ya yaptığı yorucu yolculuk, hastalığının artmasına sebep olmuştu. Bu tarihlerde Hatay sorununun gündemde olması da onu yormaktaydı. Hasta olmasına rağmen, Mersin ve Adana'ya geziye çıkmış ve kızgın güneş altında askeri birliklerimizi teftiş edip, tatbikat yaptıran Atatürk, çok yorgun düşmüştü. Ülkü edindiği milli dava uğruna kendi sağlığını hiçe saymış, güney seyahati hastalığını iyice ilerletmişti. 26 Mayıs'ta, Ankara'ya döndükten sonra tedavi ve istirahat için İstanbul'a gittiği zaman da doktorlar tarafından, siroz hastalığı teşhisi konmuştu. Doktorlar bu hastalığa karşı çok çabalamış, bilinen tüm tedavi yöntemleri denenmiş ancak çabalar sonuç vermemiş ve Ulu Önder Mustafa

Kemal Atatürk, Dolmabahçe Sarayı'nda, 10 Kasım 1938 sabahı, saat dokuz beş geçte vefat etmişti. Bu kara haberle, yalnız Türk milleti değil, bütün dünya yasa bürünmüştü. Pek çok devlet, onun cenaze töreninde bulunmak üzere temsilciler göndermiş, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusuna karşı duydukları derin saygıyı belirten mesajlar yayınlamışlardı. 16 Kasım günü Atatürk'ün tabutu, Dolmabahçe Sarayı'nın büyük tören salonunda katafalka konulmuş ve üç gün, üç gece boyunca, gözü yaşlı bir insan seli Ulu Önderine karşı duyduğu saygı, minnet ve bağlılığını ifade etmişti. Cenaze namazı 19 Kasım 1938 Cumartesi günü, sabah saat 07:30 ile 08:15 arasında, Dolmabahçe Sarayı'nın Muayede Salonu'nda, Şerafettin Yaltkaya tarafından kıldırılmıştı. On iki generalin omzunda sarayın dış kapısına çıkarılan tabut, top arabasına konularak, İstanbul halkının gözyaşları arasında Gülhane Parkı'na

götürülmüş, ardından da Ankara'ya nakledilmişti. 21 Kasım 1938 Pazartesi günü, sivil ve askeri yöneticiler ile yabancı devlet temsilcilerinin hazır bulunduğu ve on binlerce insanın katıldığı büyük bir tören yapılmış ve ardından Atatürk'ün naaşı katafalka alınarak Etnografya Müzesi'nde hazırlanan geçici kabre konmuştu.

Vefatından 15 yıl sonra, 10 Kasım 1953 yılında, Etnografya Müzesi'nden alınan Atatürk'ün naaşı, yurdun her ilinden getirilmiş olan vatan toprakları ile hazırlanan Anıtkabir'e getirilmişti. Böylelikle, o günden günümüze dek, daima, yüreği vatan sevgisi ile atan ve kurtarıcısına karşı minnet ve saygısını sunmak isteyen milyonların akın ettiği Anıtkabir, Ulu Önderimiz Atatürk'ün ebedi, istirahatgâhi olmuştur.



*Kurtuluş Savaşımızın başkumandanı, çağdaş Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk;*

*Ebediyete intikalinizin seksen ikinci yılında, yüce milletimizin ebedi önderi ve günümüzde dahi bağımsızlıklarını uğruna mücadele veren tüm ulusların ilham kaynağı olan şahsınızın aziz hatırası önünde saygıyla eğiliyor, sizi rahmet ve minnetle yâd ediyorum.*

*Siz, kahraman ulusumuzun küllerinden doğmasını sağlayan büyük bir asker, dahi bir devlet adamı, ileri görüşlü bir inkılapçı, milletimizin başöğretmeni ve mukaddes vatan toprakları için hayatını vakfeden emsalsiz bir şahsiyetsiniz. Bizler de bu vasıflarınızın, bizleri aydınlatan ışığında; açtığımız yolda, gösterdiğiniz hedefe, durmadan yürüyeceğimize and içmiş bir nesiliz.*

*T.C. Tire Belediye Başkanı olarak, sadakatle bağlanmış olduğum bu ülkü doğrultusunda; bize emanet etmiş olduğunuz, yükseltmemizi ve yaşatmamızı emrettiğiniz Türkiye Cumhuriyeti'ne hizmet etmekten büyük bir onur duyduğumu belirtmek isterim. Sizin, "Vatanını en çok seven, görevini en iyi yapandır" vecizenizi şiar edinmiş biri olarak; milli ve manevi değerlerimizi korumak ve yüce milletimizin refahı adına bir an olsun duraksamadan çalışmak en temel vazifemizdir. Damarlarımızda taşımış olduğumuz asil kan, bu vazife sırasındaki kuvvet kaynağımız; sizin işaret etmiş olduğunuz aydınlık yol ise kararlılıkla ilerlediğimiz istikametimizdir.*

*Ulu Önderimiz, Yüce Türk milletinin minnet dolu sinesinde, ebediyete dek yaşamaya devam edeceksiniz. Ruhunuz şad olsun.*

**SALİH ATAKAN DURAN**  
T.C. TİRE BELEDİYE BAŞKANI